

הדף היומי בבלי: מסכת בבא בתרא דף ע"ד
הדף היומי בהלכה: סימן ר"ט מסעיף ב' עד סעיף ג'
המוסר היומי: שם עולם פרק ג' 'ומה שאמר' עד 'ואחר כך אמר הכתוב'

לוח
לימוד
יומי

הדין תורה בין הכלבים ל"משכילים"

דין של מעלה קראו ל'משכילים' ושטחו בפניהם את טענות הכלבים. 'ומה תשיבו על כך?' - שאלום והם השיבו: 'מי אמר שכלב צריך להיות דווקא על ארבע? וכי כלב על שתיים אינו כלב?..!'

"אולם", הוסיף ה"אבני נזר" והיתל ב'משכילים' ההמומים: "הדין למעשה עדין לא הוכרע, כי כל זמן ש'המשכילים' אכלו את הנבלות והטרפות, ושתקו לא הוכח כי ההולכים על שתיים הללו אינם כלבים. אבל עתה, שהם אוכלים טרפות ונובחים, אלא שנביחותיהם שונות משל כלבים ודומות יותר לדיבור בני אדם הוא כי שונים הם הכלבים על שתיים ומכלבים על ארבע, ונדין יוכרע לטובת הכלבים.. (ומתוק האור)

ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשנו (יז)

האדמו"ר בעל ה"אבני נזר" מסוכטשוב נסע פעם ברכבת. עמו בקרון נסעה גם קבוצת "משכילים". תוך כדי נסיעה הם הסבו לסעודה ואכלו בשר טרפה. כמובן, באותה הזדמנות גם לגלגו לאברך היושב לצדם, הנזהר בקלה כבחמורה ונמנע ממאכלים אסורים, עד שהרהיבו להזמינו לסעוד ולטעום מגיעוליהם. כאן כבר לא יכול היה ה"אבני נזר" לשתוק, והוא השיב להם כגמולם: "היודעים אתם", פתח ואמר, "כשבני ישראל יצאו ממצרים, הכלבים לא חרצו את לשונם, ושתקו. ומה שחר קיבלו על כך? את בשר הטרפות. וכשהתחילו ה'משכילים' לאכול אף הם בשר טרפות, תבעו אותם הכלבים לדין תורה בשמים. הלא הטרפות שייכות לנו- טענו הכלבים. ובבית

באיזה מקרה לא ניתן לתקן ברכה אף ב'תוך כדי דיבור'?

מי שטעה וחתם ברכה שלא כראוי, יאמר מיד את נוסח החתימה הראויה, ויצא ידי חובתו. ואם חלף 'תוך כדי דיבור' - שהוא פרק הזמן הדרוש לאמירת "שלום עליך רבי" - מסיום הברכה, לא ניתן לתקנה, ואף אם לא הסיח דעתו הימנה, אלא התבונן כיצד לתקן. וברכות שחובתן מדאורייתא, כגון ברכת המזון כשאכל לחם כדי שביעה - אם בשעת אמירת 'שם ומלכות' חשב לברך ברכה אחרת, לא ניתן לתקן אף בתוך כדי דיבור, אלא אם כן הטעות היתה כעין הברכה הראויה; וכגון שטעה והתחיל 'על המחיה', שהיא כעין ברכת הזון, ומדאורייתא אף יוצאים בה ידי חובת ברכת המזון. [שו"ע ב, משנ"ב ה'ו, וביה"ל ד"ה ותוך; ביאורים ומוספים דרשו, 4, 6, ו-7]

טעית וברכת 'מאורי האש' במקום על הבשמים - כיצד תנהג?

סדר הברכות בהבדלה הוא: 'הגפן', 'בשמים', 'מאורי האש' ו'המבדיל'. ומי שהתכוון לברך בסדר הראוי, וטעה בלשונו וחתם את אחת מהן שלא כסדר הראוי, וכגון שאמר "מאורי האש" במקום "מיני בשמים" - יתקן את הברכה ב'תוך כדי דיבור' (ראה לעיל), ויצא ידי חובה. אך אם התכוון לברך ברכה מסוימת שלא כסדר הראוי, וכגון שחשב לברך ברכת 'מאורי האש' מיד לאחר ברכת 'הגפן' - אף אם הבחין בטעותו מיד לאחר המילים "מלך העולם", בטרם חתם את הברכה שלא כראוי, יחתום כפי שהתכוון לחתום בשעת אמירת 'שם ומלכות'; והגם שמשנה בכך את סדר הברכות, יוצא ידי חובה. [משנ"ב ו; ביאורים ומוספים דרשו, 10; וראה שם, 8]

באיזה מקרה אוכלים מיד לאחר הברכה דווקא ממאכל אחר ולא מזה שברכו עליו?

מי שברך על מאכל ברכה שאינה ראויה לו, והיה בדעתו לפטור בברכה זו מאכל נוסף, אשר הברכה שברך ראויה לו; וכן אם לא היה בדעתו לפטור את המאכל הנוסף, אלא היה מונח לפניו, בין בצלחתו ובין בצלחת מרכזית וכדומה - הברכה חלה על המאכל הנוסף, ויאכל ממנו לאלתר. ואם טעם קודם לכן מהמאכל הראשון, אין זה הפסק. ולדוגמה: היו לפניו שתי עוגות, שאחת מהן ברכתה 'מזונות', והשניה 'שהכל', וסבר שברכת שתיהן 'מזונות', וברך 'מזונות' על זו שברכתה 'שהכל', וטעם ממנה וגילה כי ברכתה 'שהכל', יאכל מיד מהעוגה השניה שברכתה 'מזונות', ואינו צריך לברך עליה. [שו"ע ב, ומשנ"ב ח; ביאורים ומוספים דרשו, 16; וראה שעה"צ ט, וצ"ע].

אתמול למדנו

- מי שברך ברכת המזון על מיני מזונות, יין ותמרים, במקום ברכת 'מעין שלוש', יצא ידי חובתו, כיון שכל אלו מזינים את הגוף בדומה ללחם.
- מי שאכל מאכל שברכתו 'מעין שלוש' בכמות שספק אם מחייבת ברכה אחרונה - יפטור את המאכל על ידי ברכת 'מעין שלוש' זהה; ובדיעבד - יכול להזכירו בברכת 'מעין שלוש' מסוג אחר.
- מי שפתח בברכה על מאכל, ואמר "ברוך אתה... מלך העולם", כאשר בכוונתו לברך את הברכה הראויה למאכל זה, וטעה וסיים בברכה אחרת - לדעת רוב הפוסקים לא יצא ידי חובה, וישב ויברך.

מחר נלמד

- אכלת פחות מ'כזית' מעוגה ופחות מ'כזית' שוקולד - מה תברך לברכה אחרונה?
- האם מברכים 'בורא נפשות' על קפה רותח?
- במקרה של ספק ברכה לא מברכים - האם בכל זאת יש פתרון?